

PRZYŁĄCZYĆ (107) *vb pf*

W inf -łącz- (17), -łącz- (11); -łącz- *BierRaj, BierEz, HistAl, BudBib* (2), *ModrzBaz, ActReg, LatHar* (2), *SarnStat* (2); -łącz- *KrowObr, RejPos*; -łącz- : -łącz- *LubPs* (1:1), *BielKron* (1:3), *Mącz* (1:2), *StryjKron* (1:2), *ArtKanc* (2:1). *W pozostałych formach* -łącz-.

inf przyłączyć, przyłączyć (28). ◊ *fut* 2 sg przyłączysz (3). ◊ 3 sg przyłączy (4). ◊ 3 pl przyłączą (1). ◊ *praet* 2 sg m -eś, -ś przyłączył (2). ◊ 3 sg m przyłączył (33), przyłącz(e)ł (1) *ActReg*. *f* przyłączyła (1). ◊ 3 pl m pers przyłączyli (6), przyłącz(e)li (1); -yli : -(e)li *ActReg* (1:1). ◊ *plusq* 3 sg m przyłączył był (1). ◊ *imp* 2 sg przyłącz (4). ◊ 1 pl przyłączmy (3). ◊ *con* 3 sg m by przyłączył (4). ◊ 3 pl m pers by przyłączyli (1). ◊ *impers praet* przyłącz(o)no (1). ◊ *part praet act* przyłączywszy (13).

Sł stp notuje, *Cn s.v. inkorporować, Linde XVI w.* (dwa z niżej notowanych przykładów).

1. *Dołączyć jakiś element do większej lub ważniejszej całości; adiungere Vulg, Mącz, Modrz, JanStat; addere Vulg, PolAnt; incorporare JanStat, Cn; congregare, coniungere, sociare HistAl; assumere, consociare Mącz; iungere Vulg; adducere PolAnt; recuperare JanStat [w tym: kogo, co (103)] (106) :*

Przen (4) :

przyłączyć komu, czemu (2): [pewniejszych podporów ku życiu rodzice synom zgotować nie mogą] iedno yefliże ye rozumnie przyłączą podciwym naukam/ y czwiczieniom *KwiatKsiąż* A2. *Cf* *przyłączyć komu za co*.

przyłączyć ku czemu (2): [lew żądał od kmiecia, żeby mu dał córkę za żonę] Rzekł mu kmieć/ nie rownia to chcelz/ Tego nigdy mieć nie możesz: Nie słuźceciem płci człowieczey/ Przyłączyć ku krwi źwierzęcey *BierEz* K4v; człowiek wełmie odpuźczenie grzechow [...] ma wełfele wípokoynym fámnieniu swoim/ że ieft włafce bozey/ y ciało swoię przilaćził ku ciału pana chriftuűfowemu *SeklKat* Yv.

przyłączyć komu za co [= jako co] (1): Y tego cnego Pána w thym nie przebacżono/ Ze mu zá Herb ták męźne zwirzę [lwa] przyłączono *PaprPan* A2v.

a. *O osobach: uczynić członkiem jakiejś grupy lub społeczności* (44) : Ta Propozycya inSenatu była Napierwey O Iuramentum [...] Trzecia Dwor iako postanowic y dosycli presydy przyKrołu czy trzeba przyłączyc kogo. *ActReg* 9, 8.

przyłączyć do kogo, do czego (6): Władźiłław Iágielło gdy sie dowiedzyał [o tym, że pruski mistrz wtargnął do Litwy]/ pośłał thám brácią/ Witułtá y Skiergiellá/ przyłączywłszy do nich Polakow *BielKron* 381v, 385v; O Pánie BOże/ ktoryś błogoűławionego Máćieia do Apoűtołow twoich pocztu przyłączył *LatHar* 429, 536; Páwłá pośłał do Pogánow/ [...] áby y tych [...] przez krzeűt przyłączył do koűcioła śwego. *WujNT* 392. *Cf* »przyłączyć do siebie«.

przyłączyć k(u) komu, k czemu (4): Alexander [...] fiedmnaűcie thyűiac ludu k śwemu zaűthępu przyłączył *HistAl* D; *BielKron* 456. *Cf* »przyłączyć k(u) sobie«.

przyłączyć w co (1): Darius obiecał mu [Filipowi, lekarzowi Aleksandrowemu] corkę swoię zá małżonkę dáć/ á onego w kroleűtwo fobie przyłączyć *HistAl* E2v.

przyłączyć czym (1): [Syn ktorego dobroćią fobie przyłączyłz/ Nie obűdnie wdźiętżnoűć vkáźuie po fobie. *TerentMatKęűt* R7v.] *Cf* »przyłączyć powinowactwem«.

W przeciwstawieniu: »oddzielić ... przyłączyć« (1): Słuchayćie synowie Lewi: Málósz wam ná tym że was oddzielił Bog Ifráelki od inego ludu śwego y przyłączył kłobie *Leop Num* 16/9.

Zwroty: »przyłączyć powinowactwem« (1): *Adiungere ad necessitudinem suam bonos viros*, *Przilaćzić łobie powinowáctwem dobre ludzie Mqcz* 243c.

»przyłączyć w rząd« = *zaliczyć* (1): *Przilaćczmy tu w ten rząd [osób, które mają ostrożnie korzystać z wód, obok dzieci i starych] y niewiáfty Oczko* 22v.

»przyłączyć sobie, k(u) sobie, do siebie« = *iungere sibi Vulg; adiungere ad necessitudinem suam Mqcz [szyk zmienny]* (3:2:1): A mnogié z żydow/ mnogié téz s í [!] poganow [*Jezus*] łobie przyłączył. *OpecŻywList* C2v; *HistAl* E2v; *Leop Num* 16/9; *Mqcz* 243c; *Piotr* [...] przyłączywšzy ku łobie iedennáctie zwolennikow Páńfkich/ iáko pilne y dobrze doświádfzone kazánia przyšłego śwego fwiádkki podniofšzy głos fwoy wczynił rzecz do ludu *RejPosWstaw* [143³]; która [*bestia, tj. pochlebca*] wkradwšzy fie w łáfkę przełożonego/ nie rádá nikogoy łobie niepodobnego ćirpi/ ále przyłączywšzy do łiebie drugiego/ łáfkki Páńfkiey ná fwoy tylko pożytek/ á ku znišczeniu inšzych vžywa. *Phil* G4; [*TerentMatKęť* R7v].

Przen (8) :

przyłączyć komu czym (1): (*nagł*) *PANNIE IADWIDZE TARLOWNIE* [...] kwoli. (-) *Ozdobo* ziemie: *šczęšliwy/ šczęšliwy/ Komu* ćię Pan Bog náznáczył *žyczliwy* [!]/ *Komu* ćię *Hymen* fłowy *ftátecznymi/ Y* pochodniámi *przyłączy* wiecznymi. *SzarzRyt* D3.

W przeciwstawieniu: »wybawić ... przyłączyć« (1): ten miłóšciwy Pan dla tego tu ná fwiát národzić fie raczył/ áby wybáwił wšzytek narod ludzki s potępienia wiecznego/ á przyłączył gi w towarzšstwo *Anyołow* s. *RejPos* 19v.

Zwroty: »przyłączyć miedzy anjoły, w towarzšstwo anjołow, towarzštwu anjołow« (3:1:1): *Pođdrawyam* was wfłitky *dušfe wyerne* ktorich *cyala* [...] *odpocziwayą* w prochu *kríštus* ktori was odkupyl. *šwą nadroššą* *krwyą* *raczi* was *wibawyc* od *mąk* a *prziláczic* towarzštwu *anyołow* *BierRaj* 21; *Bože* *przes* *iego* *zaflugi* y *modlitwy* *przyłátz* nas *miedzy* *Anioły*. *KrowObr* 171, 217, 218; *RejPos* 19v.

»przyłączyć (sobie) w towarzšstwo« [*szyk zmienny*] (2): *Przeto* téz tego *šwiętego* *Muzyká* y s *piońkami* *iego* [*tj. Psalterz*]/ *przyštoynie* mi fie *widzyáło* w *špółeczne* *thowárzyštwo* *W.P.W.* *przyłączyć*. *Aby* fie [...] *tá náuká* *špiewánia* *ku* *ćci* [...] *Pánu* *Bogu* [...] *rozmnážáá* *LubPs* A2; A *przetožem* *vmyšlił* *przyłączyć* *iá* [*wiedzę*] *łobie* w *thowárzyštwo* [*hanc adducere mihi ad contubernium*] *BudBib Sap* 8/9.

α. *O relacjach między Bogiem a człowiekiem* (13) : *my* *co* *žywyemy* *będyem* *Pánu* *dobrorzeczyć*/ *Iž* *on* *wdzięczne* *diedzictwo* *šwe* *šam* *raczył* *prziláczic* *LubPs* aav.

przyłączyć do kogo, do czego (6): A *báđz* *tego* *ift/ iž* *on* [...] *przyłączy* *cie* s *czásem* *šwym* *do* *wiernego* *štádá* *šwego*/ *thám* *gdzie* *šam* *będyem* *wiernym* *á* *wiecznym* *páłterzem* *RejPos* 124v, 62, 168v, 324v; *NiemObr* 138; *wyšwobodž* *wšzelkie* *Pogáńštwo*/ *od* *pokłonow*/ *ktore* *báłwanom* *šwym* *czyni*: *przyłácz* *ie* *tež* *do* *špółeczności* *Košćiołá* *twego* *šwiętego* *LatHar* 620.

przyłączyć k(u) komu, k(u) czemu (6): *Ty* *wiešz* *ižeš* *nas* *obrał* *k* *niebieskiey* *rádošci*/ *Z* *błędow*, *z* *grzechow* *wybáwił* *z* *šwoiey* *Bołkiey* *mocy*: *K* *Cerkwi* *šwey* *šwiętey* *przyłączył*/ *w* *ktoreyš* *šlužby* *zrządził* *ArtKanc* K3v; *Tež* *inacžey* *rzec* *nie* *možemy*/ *iedno* *želmy* *iuz* *potępieni*/ *iešli* *ty* *sam* [*Panie*]

nie oczyścił/ z łalki ku łobie nie przyłączył. *ArtKanc* L20v; Pánie ráczże nas záchowác [...] rácz nas k práwicy łwey przyłączyć. *Amen ArtKanc* T, M19. Cf »w jedność przyłączyć«, »wiecznie przyłączyć«.

[*przyłączyć między kim*: Raczy podnieść dużę moię y łercze k łobie łamemu/ á moie grzechy raczy odpulcił/ Y między wybranemi łwemi w krolełtwie niebieskiem przyłączyć. *Pozdraw* E4.]

Zwrot: »w jedność [k komu] przyłączyć« = *zjednoczyć* (1): Racż nas dzieci łwe poćiefzył/ włzytki k łam w iedność przyłączyć *ArtKanc* M19.

»sobie łakoby oblubienię przyłączyć [czym]« (1): przez łego krolá łądrego á bogátego łożem rozumieć krolá nád krolmi/ y páná nád pány. Kłhory łobie łtworzenie łodzaiu łudzkiego iá łakoby oblubienię łamileyłá ofobliwym łrzywileiem łiłości przyłączył *HistRzym* 102.

»k łobie łwiecznie [= *na łwieki*] przyłączyć« (1): Synu Boży/ niech łię łwieczná łhwałá łnoży/ iżeł raczył ná łwiát łłąpił/ á w człowieczéńłtwie łu być/ łaleł łię zá łas łmęczył/ á k łobie łwiecznie przyłączyć. *ArtKanc* N9v.

Szeregi: »przyłác, (i) przyłaczyc« (2): *RejPos* 168v; łyn łprzedwielczny: łwora ofobá łołłwá/ łpráwłł łobie čiało w żywocié Pány łóaryey/ ábo iá ło łrudzy łowię: Čłowieká ło łiebie łrzył y łrzyłaczyl *NiemObr* 138.

»łrzyłoruczyć a łrzyłaczyc« (1): A iz on łnikogo łnego łilniey łzukác nie raczy/ iedno łych owielczek łwore łie łáleko obládzily od łiego [...] áby łe łrzyłoruczył á łrzyłaczyl ło łładká łwoiego *RejPos* 324v.

β. Przyłác, łłóc łako łowarzysza, łmoczłika (5) :

przyłaczyc komu (2): Ná ofłátek łemu [*hetmanowi Kłstarowi*] Krol [!] łrzyłaczyl łóbię łzczepuckiego/ łwoiewođzinego łrátá [...] čł dwa łdy łby ł obráni/ iá łháli łwoyłku łołoženia łmieyłce oblérác *BielKron* 306v. Cf *Zwrot*.

przyłaczyc k(u) komu (2): łhedy [*Judas łachabejczyk*] [...] łołłá łłikanorá [...] áby włzyłłek łyđowłki łarod wyłáđzil/ łrzyłaczylłly ku łiemu y łorgiálłá łężá łycerłkiego *Leop 2.Mach* 8/9. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »łrzyłaczyc ło łiebie, łobie, k łobie« (1:1:1): Łátá od náłrođzenia Páná Kłryłłá 287 KArus Čelarz łánował łwie łecie/ łrzyłaczylłly ło łiebie łwu łynu Káryná y łNumeryná *BielKron* 154; *Socium sibi assumere*, łrzyłaczyc łobie łowárzilzá. *Mącz* 398a; áby łođdy z łich [*łrzełožonych łranic, łamków i łmiast*] łrzyłaczylłly k łobie łwu łzláčekłiełgo łłanu łężów čwiczonych y łowčłpnych/ łzérokołł łrógi włzędy łołłánowali *SarnStat* 1235.

γ. O łalżeńłłwie [komu] (2) :

Zwrot: »łrzyłaczyc łobie« (1): łyřzał łilipá łođuiąceło/ á łowiem łuz był łyřzucłł łolimpiá/ á łrzyłaczyl łobie [*sociaverat sibi*] łniełłłoreło čłłowieká łorķę łmieniē łkleopatřę *HistAl* B2v.

»łrzyłaczyc zá łonę« (1): [*Ałeksander řzekł*:] łbęđ łátce łmoiey łody łpráwował łrzyłaczylłly łá krolowi łnzemu zá łonę [*sociando eam regi alteri in uxorem*] *HistAl* B2v.

b. O abłraktach (9) :

łrzyłaczyc ło łogo, ło čzego (7): ło łowagi łrzyłłłoyney ofobie łwey/ łrzyłaczyl y ło/ iz ło łłodkley łowiełłi łego káđđemu łiło łłuchác. *Górnłworz* K3v; łniełłey łobie łomozę łacnołł łrođu [...] łełłi ło łiego łniełrzyłaczylłł čnoty y łacnych łczyłłkw *łodrłłaz* 42; ło łrugie⁸⁰

ćwiczenia szkolnego zda się że trzeba przyłączyć łądy: aby się też w łądzich ćwiczyli. *ModrzBaz* 134v; [*Samson, obywatel Rzymu*] do nauk świeckich/ piśma świętego/ y tajemnic Chrześciańskich/ naukę przyłączywszy: barzo się chciwym łercem/ iął cnot dołkonálnych Chrześciańskich *SkarŻyw* 592; Do modlitwy przyłączyć łkromne bolu w łzelkiego wytrwánie *LatHar* 649; Spiewamy chwałę/ Pánu w łzech możności. Zniźmy koláná/ á wznieśmy źrzenice/ Do światłości wieczy łtey/ Słowá/ do chęci/ Przyłączywszy/ czy łtey. *GrabowSet* T3v. Cf *Zwrot*.

przyłączyć ku czemu (2): Przerębki [...] ku wrodzoney cnoce łwey [...] przyłączył był niektóre páná łwego obyczáie. *Górndworz* B8; gdzieby ku łtáteczney mądrości/ miłóść łerdeczną páná Bogá/ á nabożeń łtwo przyłączył/ muiał by mieć/ y łzczę łcie/ y Bogá obrońcá siebie *Górndworz* Hh6v.

Zwrot: »przyłączyć serce« [*do kogo a. do czego*] (1): ktho w łwierzy weń [*w Boga Ojca*] á przyłączy mocno łerce łwoie do niego á do miłó łierdzya iego [...] / iuż nigdy nie bę łdzie opu łzczon *RejPos* 172.

c. *O terytoriach, jednostkach administracyjnych i ich mieszkańcach: wcielić, włączyć, oddać pod czyje ł władanie [kogo, co]* (44): Tam niebo łzczik Pan mog ł się pom łci ł krzywdy powinowátego łwego nád mi łtrzem/ y ziemię opánowáć mieczem. (*marg*) *Iflanty* przyłączył. (-) *BiałKaz* K3v.

przyłączyć do czego (14): Bole łw łw Pudikus w Záwicho łcie dał po łtáw łć klá łztor [...] do ktorego w łi przyłączył dwá łdzie łciá y pię ł *BielKron* 364; Ká rze ł Rzym łki y Cze łki Krol ch łciá ł ie [*biskupstwo wroclawskie*] do Prá łkiego ko łció łá przy łczy łć. *BielKron* 375; Imperium consociare, Pá n łstwo do pá n łtwá przil łczy łć á yedno ze dwu w łzini łć *Mácz* 398b; Sigmunt August [...] przez poddáne [!] do łwolne ich/ do Coron y wá łzey przy łczy łć. *BiałKaz* K3, I2v; Krol Pol łki Ká zimi łrz [...] po łtánowi łw ły przymi łrze [...] z Ce łá rze łm Karol u ł łem Krole m Cze łkim/ wmy łli ł o łtá łká Ru łkich ziem dochodzi ł á do Pol łki przy łczy łć *StryjKron* 447, 457, 592, 612; Iá gielo [...] Xie łtwo łwe oyczy łte do Koroni przilá łzi ł *Paprup* B4; dostali Polacy Xe łstwa Zatorskiego y Ocwi łcimskiego y przy łczy łi do Coron y *ActReg* 5v, 5v; *SarnStat* 12, 1117; [*SzczerbSpecSax* 485 (*Linde*)].

przyłączyć komu, czemu (6): Iulius Rzym łki Ce łarz podbi łw ły pod Rzym łká moc ziemię Fráncu łká Angliá/ y inne in łu ły pá n łtwu Rzym łkiemu przy łczy łć. *BielKron* 277, 301, 380v [2 r.]; *OrzJan* 63; [*te ł ziemię*] zá wolá Pá nów [...] przy łczy łw ły ie przerze łconému Kró łe łtwu Pol łkiemu powtó re w łci łamy [...] Koroni Krole łtwá Pol łkiégo ná wieczné czá ły. *SarnStat* 987.

przyłączyć k(u) komu, ku czemu (27): *Leop 1.Mach* 11/1; [*Serwius*] Trzy gory ku miá łtu przy łczy łć/ Quirinalem/ Viminalem/ Exquilinum *BielKron* 103; Ale gdy [*kró łowa dalmacká*] w łzi łá brá łá [*kró łá Ładzi łstawa*] zá opieku ná a obrońcę łobie/ odpá rłá nieprzy áci łom. A łtá ł brá tu przy łczy łá Dalmá ciá ku krole łtwu Wę gierskiemu *BielKron* 301, 102, 111v, 112v, 140, 285v (17); *BielSat* L4v; krol Eipt łki [...] łtara ł się iá koby mog ł zdrá dá wziá ł krole łtwo Alę xá ndrowe/ á przy łczy łć ie ku krole łtwu łwemu. *BudBib 1.Mach* 11/1; *Paprupan* Eev; *StryjKron* 612; *BielSjem* 28; *LatHar* 649; [*Jagiello*] Litwę y z Zmudziá przy łczy łć ku temu. Wicznemi czá ły krole łtwu Pol łkiemu. *KlonKr* E3v. Cf *Zwrot*.

W przeciwstawi łniach: »oderwá łć (2), oddá li łć, odjá łć ... przy łczy łć« (4): Otto pierw ły wielki Ce łarz odjá ł to miá łto Fráncuzom/ á ku Ce łar łtwu Rzym łkiemu przy łczy łć. *BielKron* 285v; [*kró ł*] wiele innych w łi oddá li ł krole łtwá [*tj. od dó br kró łewskich*] á ku duchownym przy łczy łć. *BielKron* 349, 294v; Bo Łudwik Krol chcá ł Ru łkie ziemie od Pol łki oderwá łć/ á do Wę gier przy łczy łć rozda ł by ł wiele zamkow Ru łkich Pá nom Wę gierskim *StryjKron* 457.

Zwrot: »przyłączyć k sobie w jedność« (2): (*nagl*) Artykuł XXIII. o Ziednoczeniu Litwy s Prufy. (-) PRZyłączmy k łobie w iedność/ Litwę dżikie Prufy. *BielSat* L4v [*idem*] *BielSjem* 28.

Szereg: »przyłączyć, wcielić« (1): Władziłław [...] Zyemie/ Litewką/ Zmodzką/ Rufką/ ku Polfzce/ iáko przez połty brácią łwą obiecał/ przyłączył/ wcielił/ piłmem y przylięgámi tho wtwierdził. *BielKron* 381v.

[*W przem:* Cokolwiek w powodź wodá do roley twoiey przyłączy/ to według práwá wżem narodom połpolitego/ twoie ieft. *SzczerbSpecSax* 485 (*Linde*).]

d. *O tekście [do czego] (3)* : *GrzegRóżn* N3v; Gdy przyidziemy do Konftántynopoliáńkiego/ przyłączywży do niego Dámáfufowe wyznánie [*wiary*]/ áliści obaczymy cóś nowego [...] różnego *NiemObr* 135; Wyznánie wiáry Koncylium Niceńkiego [...] (*marg*) Dámáfus Papiész do Mfzey ie przyłączył. (-) *LatHar* 90.

e. *O pieniądzech [do czego] (1)* : Ná które práwne procesy łumpt ma mieć Infigator z tychże retentów. A pieniądze retent poborowych [...] wziąć/ y do Poborów vchwalonych przyłączyć. A któreby nam należały/ v Podfkárbięgo ná potrzebę náłżę záchowané bydź máią. *SarnStat* 417.

f. *astron. O układzie ciał niebieskich (1)* : niedawne złączenie dwu Płáneth zwieršchnich [...] moc łwoię ku záczeniu łłońcá przyłączy *LeovPrzep* B3v.

2. *Połączyć rzeczy konkretne [co ku czemu] (1)* : A ty łynu człowieczy wezmi łobie iedno drzewo: nápiżze ná nim/ Iudzie y łynom Ifráelłkim towarzysom iego. Weźmi że też drugie drzewo/ á nápiż ná nim/ Iozeffowe drzewo Efráimowe/ y wślyłthkiego domu Ifráelłkiego tudziez y thowárszow iego. Przyłącz że ie [*adiunge illa*]/ iedno ku drugiemu áby było iedno drzewo: á niech łie w iedno łpoią w ręce twoiey *Leop Ez* 37/17.

Synonimy: 1. przybawić, przydać.

Formacje współrdzenne cf ŁĄCZYĆ.

Cf PRZYŁĄCZENIE, PRZYŁĄCZONY